

Bibliotekarstudentens nettleksikon om litteratur og medier

Av Helge Ridderstrøm (førsteamanuensis ved OsloMet – storbyuniversitetet)

Sist oppdatert 09.12.20

Kultur

“Kultur” kan forstås på mange måter, f.eks. i den brede betydningen “det som mennesker har tilegnet seg og utviklet innen rammene av et gitt samfunn”. “Kultur” har også vært brukt som en fellesnevner for alt i verden som ikke er naturgitt, naturlig eller medfødt. Begrepet kan altså brukes med en svært omfattende mening, men det er vanligere å bruke det om noe relativt avgrenset, f.eks. om et lands opprinnelige kultur, eller om kultursektoren (litteratur, film, bildekunst, opera m.m.). Tilknyttet kulturbegrepet er underkategorier som elitekultur, populærkultur, høykultur, lavkultur, finkultur, kulturlandskap, kulturminne, kulturpersonlighet, barnekultur, ungdomskultur, subkultur, motkultur, fankultur, kulturliv, kulturkrets, kulturkollisjon, kulturrelativisme, kulturradikalisme, kulturimperialisme, kulturrevolusjon, voldskultur, machokultur m.m.

“The word culture comes from the Latin, *cultura* or *cultus*. *Cultus* means to *cultivate*. The original meaning of *cultus* was closely linked to the cultivation of soil, *agri cultura*. The understanding of the word culture has changed from its root meaning as an activity to a condition, a state of being cultivated. Though the meaning of culture was originally tied to activity, the question of the activity of what and to what end is inevitable. The Romans linked culture to *humanitas*; man vs. animal, *urbanitas*; city vs. rural and *civilitas* as in civil and good manners opposed to barbaric ways. Many, however, felt this to be a superficial concept, and interpreted culture as being *Bildung*, the cultivation of a complex inner life. Kroeber and Kluckhohn in *Culture: A Critical Review of Concepts and Definitions* [1952] state that: “The most generic sense of the word “culture” – in Latin and in all the languages that have borrowed the Latin root – retains the primary notion of cultivation or becoming cultured. This was also the older meaning of “civilization”. A second concept to emerge was that of German *Kultur*, roughly the distinctive ‘higher’ values or enlightenment of society.” (Kroeber & Kluckhohn 1952, 35) [...] Culture is a universal phenomenon explicit to man, and a process that can encompass small, medium or vast groups of peoples.” (Funlayo Vesajoki i <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8059/G0000619.pdf>; lesedato 17.09.15)

“Ifølge den danske filosof Hans Fink er kulturbegrebet hyperkomplekst, da det ikke kun er kendetegnet ved, at det har mange forskjellige betydninger, men at disse betydninger i nogle tilfælde står i direkte modsætning til hinanden (Fink 1988).

[...] Oprindeligt kommer kultur af det latinske “cultura”, der betyder at dyrke, passe eller pleje. Det henviser først og fremmest til dyrkning af jorden, som det kendes fra det engelske “agriculture”. Men ifølge Fink har kultur med tiden også fået andre betydninger end det at dyrke jorden. Hos Cicero (106-43 f.Kr.) bliver kultur til “cultura animi”, der er dyrkningen af ånden. Kultur er her en bevidst varetagelse af sjælens udvikling, der er lagt i hånden på mennesket, enten som omsorg for ens egen sjælelige udvikling eller som en pædagogisk indsats rettet mod andre. St. Augustin (354-430) taler også om “cultura animi”, men her henviser det ikke til sjælens dyrkelse af sig selv; derimod er der tale om sjælens dyrkelse af Gud. Uanset om kultur forstås som dyrkning af jorden, sjælen eller en gud, relaterer disse forståelser til noget processuelt.” (Rasmussen 2016 s. 22)

Enhver kulturytring står i motsetning til det naturlige, og fungerer som en beherskelse eller overskridelse av naturen (Glaser og Luserke 1996 s. 49). Å “kultivere” innebærer å gjennomføre planlagte forandringer av naturen (Glaser og Luserke 1996 s. 52).

“[A]ll experience is cultural through and through, [...] we experience our “world” in such a way that our culture is already present in the very experience itself.” (Lakoff og Johnson 1980 s. 57)

En kultur har blitt definert som et geografisk og historisk begrenset sett av materielle og symbolske svar som mennesket har funnet i sin kamp for å beherske naturen (Arnold Gehlen gjengitt fra Glaser og Luserke 1996 s. 48).

“Begrebet kultur er i dag det mest uhåndgribelige af alle. I daglig tale tillægges det en lang række betydninger, der tilsyneladende er indbyrdes modstridende. Det kan referere til et menneske af dannelse, et menneske, der har kultur, altså er kultiveret; men det kan også i neutral forstand beskrive reglerne for en nærmere angivet gruppes adfærd. Børn har fx legekultur. Man kan tale om fodboldkultur, trafikultur eller endog om voldskultur. [...] Man opererer ganske vist med en skelnen mellem højtudviklede og lavere udviklede kulturer, men kulturopfattelsen blev båret af en tro på en kulturskabende evne, som er til stede i alle mennesker, og var således i sin kerne, hvad vi i dag vil kalde demokratisk. [...] Det var en tysk tænker, der leverede den revolutionerende udformning af kulturbegrebet, som har sat sig de dybeste spor i eftertiden. I *Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit* (4 bd., 1784-91) hævder Johann Gottfried Herder, at alle mennesker, selv såkaldte naturfolk, har en kultur. Ordet kultur fik i Herders udlægning en enorm udvidelse. Det kom til at omfatte alle sider af et folks liv, såvel dets åndelige som materielle frembringelser, fx sprog, religion, tænkning, kunst, videnskab, politik, rettsædvaner, normer, redskaber, våben, transportmidler.” (<http://denstore danske.dk/>; lesedato 16.11.16)

“Culture has a variety of meanings, depending upon the bias of the definer; for the purposes of this paper I shall stipulate it to stand for a combination of: (a) a set of

intellectual beliefs and social practices of a self-defined group of people, and (b) the arts that embody those beliefs. This group can be an ethnic or geographic group. It can also be a group that defines itself by gender, sexual preference, or some other characteristic. Edward Said has noted "... culture is used to designate not merely something to which one belongs but something that one possesses, and along with that proprietary process, culture also designates a boundary by which the concepts of what is extrinsic or intrinsic to the culture comes into forceful play" (Said, 1984, pp. 8-9). Any culture serves to distinguish its members from those of other cultures and any culture is elitist in some senses; as Said points out, "What is more important in culture is that it is a system of values saturating downward almost everything within its purview; yet paradoxically culture dominates from above without at the same time being available to everything and everyone that it dominates" (Said, 1983, p. 9). Cultures are exclusionary by definition; people who have a culture see others as outside, above, or beneath them; and certainly very few people transcend cultures to become cosmopolites." (Alan C. Purves i <https://www.albany.edu/cela/reports/purvesideology.pdf>; lesedato 30.11.18)

"Kultur handler om alt som er skapt av mennesker, og inkluderer alle sider av livet. Kulturen din sier noe om hvem du er, hvor du kommer fra, og hva du tror på. Du blir født inn i et miljø som påvirker hvilke holdninger du får med deg i oppveksten. Når du begynner å studere eller får deg jobb, kan du møte et nytt miljø som påvirker deg videre. I tillegg vil den kulturen du er en del av, ha noe å si for hvordan du går kledd, eller hvordan du snakker. Den norske samfunnsforskeren Arne Martin Klausen har gitt denne definisjonen: "Kultur er ideer, verdier, regler og normer som et menneske overtar fra den foregående generasjonen, og som man forsøker å bringe videre – ofte noe forandret – til neste generasjon." [...] Hvis vi bruker Norge som utgangspunkt, vil vi finne en del felles holdninger og verdier som ses på som norske. Men det å definere noe som norsk har kanskje blitt vanskeligere med årene, ettersom den norske kulturen i dag også består av mange minoritetsgrupper. Norge har blitt det vi kan kalle et flerkulturelt samfunn. Det er mange kulturer med store variasjoner som skal leve sammen i Norge og akseptere hverandres forskjeller. I tillegg, med den økende globaliseringen, blir vi lettere og i større grad påvirket av strømninger andre steder." (Inga B. Rudi i <http://ndla.no/nb/node/2460>; lesedato 15.09.16)

"Different layers of culture exist at the following levels:

- The national level: Associated with the nation as a whole.
- The regional level: Associated with ethnic, linguistic, or religious differences that exist within a nation.
- The gender level: Associated with gender differences (female vs. male)

- The generation level: Associated with the differences between grandparents and parents, parents and children.
- The social class level: Associated with educational opportunities and differences in occupation.
- The corporate level: Associated with the particular culture of an organization. Applicable to those who are employed.” (Ifte Choudhury i <https://www.tamu.edu/faculty/choudhury/culture.html>; lesedato 27.09.16)

“Scholars and researchers do not agree on a general definition of culture, with over 150 plausible definitions identified in the 1950s (Kroeber and Kluckhohn, 1952). [...] As for Kroeber and Kluckhohn (1952: 181): “Culture consists of patterns, explicit and implicit, of and for behavior acquired and transmitted by symbols, constituting the distinctive achievement of human groups, including their embodiment in artifacts; the essential core of culture consists of traditional ideas and especially their attached values; culture systems may, on the one hand, be considered as products of action, on the other, as conditioning elements of future action.” [...] In addition, Bennett and Bennett (2004) distinguish between an objective culture, which refers to the institutional aspects of a culture and a subjective culture that focuses on a worldview of a society’s people. On another note, Cowen (2002) contends that culture refers to art products and activities, as well as, other creative products that stimulate and entertain individuals such as music, literature, visual arts and cinema. In this regard, some populations use their culture to create new products making culture a commercial label. [...] In a nutshell, the concept of culture has two major definitions. On the one hand, culture is an integrated set of values, norms and behaviors acquired by human beings as members of a society. As such, culture constitutes an element of identification within a given group of individuals and an element of differentiation vis-à-vis other groups from an anthropological standpoint. On the other hand, from a sociological stance, culture refers to artistic and symbolic creations, heritage and cultural products.” (Abderrahman Hassi og Giovanna Storti i <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/38348.pdf>; lesedato 14.10.15)

Den amerikanske antropologen Clifford Geertz definerte kultur som “a set of control mechanisms – plans, recipes, rules, instructions (what computer engineers call ‘programs’) – for the governing of behavior.” (siteret fra Rheingold 1994 s. 182) En annen definisjon: “a culture is a shared, integrated pattern of modes of thought and action, transmitted from generation to generation.” (Ulf Hannerz i Lull 2001 s. 54)

Eksempler på definisjoner av hva kultur er:

“- Culture refers to the cumulative deposit of knowledge, experience, beliefs, values, attitudes, meanings, hierarchies, religion, notions of time, roles, spatial

relations, concepts of the universe, and material objects and possessions acquired by a group of people in the course of generations through individual and group striving.

- Culture is the systems of knowledge shared by a relatively large group of people.

- Culture is communication, communication is culture.

- Culture in its broadest sense is cultivated behavior; that is the totality of a person's learned, accumulated experience which is socially transmitted, or more briefly, behavior through social learning.

- A culture is a way of life of a group of people – the behaviors, beliefs, values, and symbols that they accept, generally without thinking about them, and that are passed along by communication and imitation from one generation to the next.

- Culture is symbolic communication. Some of its symbols include a group's skills, knowledge, attitudes, values, and motives. The meanings of the symbols are learned and deliberately perpetuated in a society through its institutions.

- Culture consists of patterns, explicit and implicit, of and for behavior acquired and transmitted by symbols, constituting the distinctive achievement of human groups, including their embodiments in artifacts; the essential core of culture consists of traditional ideas and especially their attached values; culture systems may, on the one hand, be considered as products of action, on the other hand, as conditioning influences upon further action.

- Culture is the sum of total of the learned behavior of a group of people that are generally considered to be the tradition of that people and are transmitted from generation to generation.

- Culture is a collective programming of the mind that distinguishes the members of one group or category of people from another.” (Ifte Choudhury i <https://www.tamu.edu/faculty/choudhury/culture.html>; lesedato 27.09.16)

Kultur er en “particular way of life, which expresses certain meanings and values not only in art and learning but also in institutions and ordinary behaviour” (Raymond Williams sitert fra Dörner og Vogt 2013 s. 175).

“[K]ultur er også noget, der findes i både erhvervslivet og yoghurt i form af virksomhedskultur og yoghurtkultur. Vi kan besøge kulturlandskaber, kulturhistoriske museer og kulturlegepladser, ligesom vi kan læse avisens kultursider og se eller høre kulturprogrammer i andre medier. [...] I visse sammenhænge er kultur det, der kendetegner menneskeheden til forskel fra dyrene, mens kultur i andre tilfælde er det, der adskiller forskellige mennesker fra

hinanden. Kultur er altså på én gang noget, der både skiller og samler. I nogle sammenhænge er kultur knyttet til det enkelte individ, som når man taler om et kultiveret menneske, mens kultur i andre tilfælde bruges kollektivt. Det kan være i forbindelse med en beskrivelse af en særlig ungdomskultur. Men kulturbegrebet bruges ikke kun beskrivende. I nogle tilfælde bruges begrebet normativt, som når kultur betegner det sublime inden for de forskellige kunstarter. Fink forklarer kulturbegrebets hyperkompleksitet med, at begrebet har en lang historie, hvor der med tiden ikke kun er udviklet mange forskellige nye betydninger, men at disse betydninger tillige har udviklet sig i vidt forskellige sammenhænge.” (Rasmussen 2016 s. 22)

“Hvordan skaber man orden i alle kulturbegrebets betydninger? Det findes der ikke en given systematik for, men i langt de fleste beskrivelser og analyser af kulturbegrebet spaltes begrebet i to. På den ene side er der det smalle kulturbegreb, hvor kultur er et overbegreb for de forskellige kunstarter. Her er kultur lig med litteratur, billedkunst, teater og så videre. Historisk har kultur i denne sammenhæng kun været det, der er blevet anset som det bedste inden for hver kunststart. Men i dag vil de fleste nok mene, at al kunst uanset kvalitet hører til det smalle kulturbegreb, ligesom også massekulturen medtænkes her. Det smalle kulturbegreb kaldes også for “det humanistiske kulturbegreb”, da de forskellige videnskaber om kunstarterne, som litteratur- og musikvidenskab, ligger under humaniora på universiteterne. Samtidig er det kendetegnende for de forskellige kunstarter, at de er noget, vi har. Vi har skulpturer, malerier og opera. Og uanset om vi mener, et bestemt kunstværk er godt eller ej, er vi bevidste om, at vi har et kunstværk foran os. På den anden side er der det brede kulturbegreb, hvor kultur kan omfatte alle aspekter af livet. Kunst er også en del af dette kulturbegreb, men omvendt er kultur mere end kunst. Det er også alle de andre menneskeskabte ting, eller artefakter, der omgiver os. Bygningsværker, redskaber og tøj. Men det er også vores forskellige måder at omgås hinanden og tænke om verden på – “a whole way of life”. Eller formuleret på en anden måde: I det brede kulturbegreb er kultur lig med de forskellige måder, livet leves og opleves på. Her er kultur en kombination af praksis (den måde, livet leves på) og den måde, praksis fortolkes på (hvordan opleves det?). Det brede kulturbegreb kaldes også for “det antropologiske kulturbegreb” ” (Rasmussen 2016 s. 24).

Det dobbelte kulturbegrebet har av Casper Hvenegaard Rasmussen blitt framstilt forenklet i dette skjemaet, med det smale kulturbegrebet til venstre og det brede kulturbegrebet til høyre:

Humanistisk	Antropologisk
Overbegreb for kunst	“Whole way of life”
Overvejende normativt	Overvejende beskrivende
Produktorienteret	Processuelt
Noget, vi har	Noget, vi er

(Rasmussen 2016 s. 25)

Kulturrelativisme innebærer å være overbevist om at ulike kulturer preger menneskene helt forskjellig, og skaper helt forskjellige normer, religiøse ideer, skikker osv. “Different cultural groups think, feel, and act differently. There is no scientific standards for considering one group as intrinsically superior or inferior to another. Studying differences in culture among groups and societies presupposes a position of cultural relativism. It does not imply normalcy for oneself, nor for one’s society. It, however, calls for judgment when dealing with groups or societies different from one’s own. Information about the nature of cultural differences between societies, their roots, and their consequences should precede judgment and action. Negotiation is more likely to succeed when the parties concerned understand the reasons for the differences in viewpoints.” (Ifte Choudhury i <https://www.tamu.edu/faculty/choudhury/culture.html>; lesedato 27.09.16)

“Ethnocentrism is the belief that one’s own culture is superior to that of other cultures. It is a form of reductionism that reduces the “other way” of life to a distorted version of one’s own. This is particularly important in case of global dealings when a company or an individual is imbued with the idea that methods, materials, or ideas that worked in the home country will also work abroad. Environmental differences are, therefore, ignored.” (Ifte Choudhury i <https://www.tamu.edu/faculty/choudhury/culture.html>; lesedato 14.11.16)

“Cultural differences manifest themselves in different ways and differing levels of depth. Symbols represent the most superficial and values the deepest manifestations of culture, with heroes and rituals in between. [...] Symbols are words, gestures, pictures, or objects that carry a particular meaning which is only recognized by those who share a particular culture. New symbols easily develop, old ones disappear. Symbols from one particular group are regularly copied by others. [...] Heroes are persons, past or present, real or fictitious, who possess characteristics that are highly prized in a culture. They also serve as models for behavior. [...] The core of a culture is formed by values. They are broad tendencies for preferences of certain state of affairs to others (good–evil, right–wrong, natural–unnatural). Many values remain unconscious to those who hold them. Therefore they often cannot be discussed, nor they can be directly observed by others. Values can only be inferred from the way people act under different circumstances.” (Ifte Choudhury i <https://www.tamu.edu/faculty/choudhury/culture.html>; lesedato 27.09.16)

“Slik unngår du kulturkollisjon på reisen [...] Glemmer du å sette deg inn i lokale skikker og lover, kan du fort få ubehagelige overraskelser på feriereisen. [...] - Den største synden jeg har gjort er vel å klappe en liten mann i Thailand på hodet, sier redaktør i Vagabond, Helge Baardseth. - I tillegg til å vise fram fotsålene, er det å klappe en person på hodet den enkleste måten å fornærme noen på der nede, fortsetter han. Han mener nordmenn er altfor lite flinke til å sette seg inn i andre folks kulturer. - Vår kunnskap om folk i andre land er på et lavmål. Når nordmenn reiser til et annet land, er de stort sett opptatt av den kulturen som er konservert – museer og folk kledd opp i folkedrakt. Vi ønsker å bli kjent med et land, men

oppretholder en avstand til dem som faktisk lever der, mener han. [...] For å få innsikt i en annen kultur, anbefaler Baardseth å lese skjønnlitteratur fra stedet, eller bokserier som for eksempel “Culture Shock!”, som gir de uskrevne reglene for hvordan man oppfører seg. [...] - Mye av turismen er organisert slik at man holder seg til “trygge” områder. Det hindrer en i å komme innpå det virkelige livet, sier førsteamanuensis i reiseliv ved Universitetet i Stavanger, Øystein Jensen. - Det kan være lurt å lese og forberede seg på forhånd for å få en større kulturell forståelse. Å kjenne de største tabuene kan være greit for å slippe å trække rett i salaten. - Men jeg er mest opptatt av hvilken innstilling man har når man reiser. Man bør være nysgjerrig og åpen for læring og kommunikasjon, og ha en sensitivitet som gjør at man kan tilpasse seg underveis. [...] Jensen har blant annet forsket på turismen på Madagaskar. - Nordmenn har et frihetsideal som fort kan komme i konflikt med kulturer som har strengere regler for atferd. - Et eksempel fra Madagaskar er en svenske som badet naken under et besøk i en liten landsby, en oppførsel mange lokale reagerte på. En slik oppførsel kunne vært unngått om man var mer lydhør for de signalene man får, mener han.” (<http://www.budstikka.no/reise/reise/slik-unngar-du-kulturkollisjon-pa-reisen/s/2-2.310-1.3545807>; lesedato 26.02.09)

“Debatten om “kulturell appropriering” har omsider slått ned i Norge. Begrepet har sitt opphav i USA – ofte bare kalt CA – og er hyppigst brukt i politisk korrekte (PC) universitetsmiljøer. Det handler om at folk fra én kultur eller etnisitet låner elementer fra en annen kultur uten å be om lov. Hvite folk med rastafletter er typisk CA. Norske rappere også. Underforstått: medlemmer av en “overlegen rase” har ingen rett til å overta historier eller kulturuttrykk fra en minoritetsgruppe. Det er kolonisering, og dermed forkastelig, ifølge dominerende amerikanske universitetsmiljøer. [...] Andre vil mene at slike tabuer innskrenker ytringsfriheten. En som har våget å ta debatten om identitetspolitikk og sensur er den amerikanske forfatteren Lionel Shriver [...] Shrovers “respektløshet” handlet om at hun hadde forsvart en hvit, britisk mann som hadde skrevet en roman fra perspektivet til en 14 år gammel nigeriansk jente. Hun hadde fortalt om en kanadisk yogalærer som måtte døpe om kurset til “Mindful Stretching” fordi yoga jo er indisk kultur. Om studenter i USA som protesterte mot å bli servert sushi i kantina, fordi det er ufølsomt overfor japansk kultur. [...] Retten til ikke å føle seg tråkka på holdes høyt i USA nå, og gir seg merkelige utslag. Som at moteskaperen Marc Jacobs beskyldes for å ha fornærmet svarte kvinner ved å utstyre sine hvite modeller med rastahår på catwalken.” (Inger Betzrud i *Dagbladet* 4. mai 2015 s. 2)

“Culture is the characteristics and knowledge of a particular group of people, defined by everything from language, religion, cuisine, social habits, music and arts. The Center for Advance Research on Language Acquisition goes a step further, defining culture as shared patterns of behaviors and interactions, cognitive constructs and understanding that are learned by socialization. Thus, it can be seen as the growth of a group identity fostered by social patterns unique to the group. The word “culture” derives from a French term, which in turn derives from the Latin “colere,” which means to tend to the earth and grow, or cultivation and

nurture. “It shares its etymology with a number of other words related to actively fostering growth,” Cristina De Rossi, an anthropologist at Barnet and Southgate College in London, told Live Science. [...] “No matter what culture a people are a part of, one thing is for certain, it will change. Culture appears to have become key in our interconnected world, which is made up of so many ethnically diverse societies, but also riddled by conflicts associated with religion, ethnicity, ethical beliefs, and, essentially, the elements which make up culture,” said De Rossi. “But culture is no longer fixed, if it ever was. It is essentially fluid and constantly in motion.” This makes it so that it is difficult to define any culture in only one way.” (<http://www.livescience.com/21478-what-is-culture-definition-of-culture.html>; lesedato 12.09.16)

Den walisiske kulturforskeren Raymond Williams lagde sitt “famous dictum that ‘culture is ordinary’ (Williams 1989; McGuigan 1992). Williams first used this phrase of course in opposition to the elite sense of culture as a rarefied ‘special’ form of life available only to the few through the ‘cultivation’ of certain sensibilities. Culture is ordinary, then, in the ‘democratic anthropological’ sense that it describes ‘a whole way of life’: it is not the exclusive property of the privileged, but inclusive of all manner of everyday practices. But for Williams this sense coexisted, importantly, with a sense of culture as providing ‘personal meanings’: ‘The questions I ask about our culture are questions about our general and common purposes, yet also questions about deep personal meanings. Culture is ordinary, in every society and in every mind’ (Williams 1989: 4).” (John Tomlinson i <http://www.pacificdiscovery.org/credit/SEAreadings/Globilization%20and%20Culture%20-%20Tomlinson,%20John.pdf>; lesedato 08.10.15)

“Globalization disturbs the way we conceptualize ‘culture’. For culture has long had connotations tying it to the idea of a fixed locality. The idea of ‘a culture’ implicitly connects meaning construction with particularity and location. As Eade (1997:25) notes, ‘an emphasis on boundedness and coherence traditionally dominated the sociological treatment of the idea of culture’, particularly in the functionalist tradition where collective meaning construction was dealt with largely as serving the purposes of social integration. So ‘a culture’ parallels the problematic notion of ‘a society’ as a bounded entity (Mann 1986) occupying a physical territory mapped as a political territory (predominantly the nation-state) and binding individual meaning constructions into this circumscribed social, political space. The connectivity of globalization is clearly threatening to such conceptualizations, not only because the multiform penetration of localities breaks into this binding of meanings to place, but because it undermines the thinking through which culture and fixity of location are originally paired.” (John Tomlinson i <http://www.pacificdiscovery.org/credit/SEAreadings/Globilization%20and%20Culture%20-%20Tomlinson,%20John.pdf>; lesedato 08.10.15)

“In anthropology, James Clifford’s work on ‘travelling cultures’ (Clifford 1992, 1997) has focused on prising culture apart from location. Writing of the ‘practices

of crossing and interaction that troubled the localism of many common assumptions about culture' he argues: 'In these assumptions authentic social existence is, or should be, centred in circumscribed places – like the gardens where the word "culture" derived its European meanings. Dwelling was understood to be the local ground of collective life, travel a supplement; roots always precede routes' (1997:3). Clifford demonstrates how the practices of anthropological fieldwork have contributed to the localizing of the concept of culture: 'centering the culture around a particular locus, the village, and around a certain spatial practice of dwelling/research which itself depended on a complementary localization – that of the field' (1997: 20). So the traditional research methods of anthropology – the village taken as a 'manageable unit' for cultural analysis, the practice of ethnography as 'dwelling' with the community – have contributed to a synecdoche in which location (village) is taken for culture. [...] Clifford goes against the grain of this inheritance to think of culture as essentially mobile rather than static, to treat 'practices of displacement ... as constitutive of cultural meanings'. And in this he raises something very close to the conceptual challenge globalization makes to culture. Culture cannot be thought of as having these inevitable conceptual ties to location, for meanings are equally generated by people 'on the move' and in the flows and connections between 'cultures'." (John Tomlinson i <http://www.pacificdiscovery.org/credit/SEAreadings/Globilization%20and%20Culture%20-%20Tomlinson,%20John.pdf>; lesedato 08.10.15)

"It seems that the superficial elements of cultures such as clothing, fashion, foods, arts, music, movies and crafts are what gets transferred whereas the deeply embedded components of cultures remain contextually bound and culturally specific. Every culture maintains its cultural particularities while absorbing and interpreting cultural characteristics of other societies with which they are in contact. [...] it appears that only the superficial elements of a culture are what are actually being mixed together. Conversely, the deeply rooted and inherent aspects of a culture are not subject to the blending and fusion. In fact, only the peripheral elements of culture actually navigate and traverse beyond borders and across national cultures via external and marginal rudiments such as cuisine, fashion styles, shopping habits, crafts, arts and entertainment. Meanwhile deeply rooted underlying assumptions, values and beliefs remain adjacent to their original cultural context." (Abderrahman Hassi og Giovanna Storti i <http://cdn.intechopen.com/pdfs-wm/38348.pdf>; lesedato 14.10.15)

"Norge blir regnet for å være et homogent samfunn, noe som betyr at innbyggerne er regnet for å være ganske like. En sier gjerne at det finnes en norsk kultur fordi vi deler samme kunnskap og historie og de samme skikkene. Kultur er med andre ord avgjørende for hvordan en oppfatter og oppfører seg i dagliglivet. Ofte får vi høre at det er et norsk kulturtrekk at vi er avvisende og stille når vi møter fremmede. Guttene er ikke like pågående når de flørter med jentene som det italienske gutter er, og vi forteller sjelden livshistorien vår til en fremmed person på bussen. Kultur handler altså om rollelæring. Vi lærer gjennom livet hvordan vi skal tenke og

oppføre oss. Denne læringen er for en stor del ubevisst. Vi tenker sjelden på at en faktisk oppfører seg og tenker som en nordmann. Til tross for at en regner Norge for å være et homogent samfunn, finnes det indre kulturelle forskjeller i landet. Mest vanlig er det nok å peke på at fremmedkulturelle innvandrere har vært med på å endre det norske samfunnet: Kristendommen er blitt litt mindre dominerende, maten er blitt mer krydret og det språklige mangfoldet har økt. Der er likevel viktig å presisere at samfunnet ville ha endret seg selv om ingen fremmedkulturelle grupper hadde kommet til Norge. Vi trenger ikke lete mellom nye innvandrergrupper for å finne minoriteter som skiller seg ut ved kulturelle særtrekk i Norge. Landet har alltid hatt to ulike folkegrupper, nordmenn og samer. [...] Kulturkollisjonen mellom nye og gamle landsmenn er likevel den som får mest oppmerksomhet i den allmenne diskusjonen. Helt siden Norge begynte å ta imot innvandrere som søkte arbeid på 1960- og 1970-tallet, har en stilt spørsmål om hvordan de fremmede ville påvirke det norske samfunnet. Denne diskusjonen ble i liten grad påvirket av at Norge stanset den generelle innvandringa fra land utenfor Vest-Europa i 1975.” (<https://www.samfunnsveven.no/laering/sosiologi/kulturforskjeller/>; lesedato 07.11.16)

Det var med framveksten av konsumsamfunnet fra 1950-årene av at ideen om en egen ungdomskultur dukket opp i den offentlige debatt. Det oppstod moter som nesten bare ungdom fulgte, fritidsaktiviteter som nesten bare ungdom drev med, tekster som så å si utelukkende ungdom leste osv. Ungdommen ble et eget, kjøpesterkt marked.

“[F]inkultur, også kaldet “det snævre kulturbegreb”, [er] kultur oppfattet som dannelse. Begrebet omfatter kunstarter, hvis tilegnelse kræver forkundskaber, tid og evne til fordybelse, fx klassisk musik, teater, opera, ballet, billedkunst, litteratur og filosofi. Modsætningen er “det brede kulturbegreb”, hvorunder kultur anskues som noget, man er en del af og tilegner sig gennem “det levede liv” i et givet samfund. Ordet finkultur er oprindeligt svensk, lanceret i 1965 af Harald Swedner (1925-2004), der i en sociologisk undersøgelse humoristisk ville associere til “finrum”, det svenske ord for almuens repræsentative stue, der kun anvendtes ved særlige lejligheder. Ordet indgik meget hurtigt i den danske debat [...] I nutidens kulturpolitiske debat er spørgsmålet om, hvorvidt offentlige midler skal bruges til at udbrede finkulturen eller til at højne massekulturen, til stadighed på dagsordenen.” (http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Etnologi/Etnologiske_termer/finkultur; lesedato 16.11.16)

Den engelske dikteren og kulturkritikeren Matthew Arnold hevdet på 1800-tallet at “culture can only be “Culture” if it imitates the culture of any time *other than* the present.” (gjengitt fra Collins, Radner og Collins 1993 s. 252)

Under 2. verdenskrig “Poland’s fate, of course, was a matter of indifference to the Germans. Heinrich Himmler, the head of the SS, articulated his attitude toward inferior people thus: “Whether other nations live in prosperity or starve to death

interests me only insofar as we need them as slaves for our Kultur ...” (as quoted in Kamenetsky 1961, 103).” (Knuth 2003 s. 87)

Alle artiklene og litteraturlista til hele leksikonet er tilgjengelig på <https://www.litteraturogmedieleksikon.no>